

Praktijkvoorbeeld

Aviodrome – steun aan een museum in Flevoland

Waarom belangrijk:

Zowel gemeenten als provincies verstrekken subsidies aan musea. Tot nog toe bestaat er veel onduidelijkheid over staatssteunaspecten op dit gebied. De vrij recente beschikking in de zaak Aviodrome in Flevoland geeft aanwijzingen voor de wijze waarop de Europese Commissie de steun aan musea maar ook internationaal georiënteerde themaparken beoordeelt. Daarnaast heeft Aviodrome gedemonstreerd hoe de kosten van de museale en commerciële activiteiten gescheiden kunnen worden om kruissubsidiëring van commerciële activiteiten te voorkomen.

Probleem:

Wanneer kunnen subsidies aan musea als staatssteun worden gekwalificeerd? Helpt de gescheiden boekhouding om het doorsijpelen van subsidies naar niet-subsidiabele commerciële activiteiten van ondernemingen te voorkomen en is staatssteun daarmee uitgesloten? Hoe kan een dergelijke scheiding van kosten worden toegepast?

Samenvatting en resultaat:

Museale activiteiten. Het luchtvaartmuseum Aviodrome is in 2003 verhuisd van Schiphol naar de luchthaven Lelystad. In de toekomst zal het museum geen structurele overheidssubsidie ontvangen. Daardoor lopen zijn culturele erfgoedactiviteiten (het museum, de historische vliegtuigen, de vluchtsimulators, het nagebouwde luchthavenstationsgebouw van Schiphol uit 1928 en de bibliotheek) gevaar te moeten worden opgeheven.

Commerciële activiteiten. De Stichting Nationaal Luchtvaart-Themapark Aviodrome (NLT Aviodrome) heeft besloten om diverse commerciële activiteiten te ontwikkelen. Het is namelijk onwaarschijnlijk dat het museum levensvatbaar zou zijn zonder inkomsten van de commerciële activiteiten. Zo worden er naast het nationale luchtvaartmuseum een grootbeeld-filmtheater, een restaurant, congresfaciliteiten en een museumwinkel ingericht. Ook zullen er internationale airshows en luchtvaartbeurzen worden gehouden. Aviodrome verwacht 200.000 bezoekers per jaar, waaronder mogelijk internationale toeristen. Daarnaast zullen er diensten voor internationale congressen worden aangeboden. Financiering. Totale kostprijs van het hele project bedraagt € 23,4 mln., waaronder
Culturele erfgoedactiviteiten € 14,6 mln.
Commerciële activiteiten € 8,8 mln.

De financiële bijdrage van de commerciële activiteiten naar de museale activiteiten wordt geschat op € 334 000. Met het oog op het behoud van het Nederlandse luchtvaarterfgoed verleent de provincie een eenmalige subsidie. De totale overheidssubsidie (€ 7,4 mln.) is samengesteld uit:
subsidie provincie Flevoland € 4,4 mln.
Europese subsidie - EFRO middelen voor Flevoland € 3,0 mln.

Lessen uit de beschikking van de Commissie

Subsidies aan musea. Normaal gesproken worden museale activiteiten, met uitzondering van grote, internationaal gerenommeerde musea, niet beschouwd als economische activiteiten in een sector waar er concurrentie en handelsverkeer tussen lidstaten bestaat. Daardoor wordt overheidssteun doorgaans vrijgesteld van de regels inzake aanmelding en goedkeuring van staatssteun.

Commerciële activiteiten met internationaal karakter. De Commissie concludeert dat het ontplooiën van hierboven beschreven commerciële activiteiten de stichting tot een onderneming maakt. Veel van deze activiteiten (lokaal restaurant, filmtheater) hebben een sterk lokaal karakter. De organisatie van internationale airshows en luchtvaartbeurzen en het aanbieden van diensten voor internationale congressen kunnen daarentegen wel worden beschouwd als sectoren waar er concurrentie en handelsverkeer tussen de lidstaten bestaat. Daarnaast heeft Aviodrome zelf aangegeven internationale toeristen te verwachten. Al in eerdere beschikkingen heeft de Commissie aangegeven dat subsidies aan internationale amusementsparken staatssteun kunnen zijn. Kortom, een subsidie aan Aviodrome kan als staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1 EG worden beschouwd. De Commissie verklaarde de staatssteun aan Aviodrome echter verenigbaar met het EG-Verdrag op basis van artikel 87, lid 3 onder d) (staatssteun voor behoud van cultuur en cultureel erfgoed).

Scheiding kosten. De uitsplitsing van de totale projectkosten kan niet altijd uitsluiten dat de commerciële activiteiten profiteren van de subsidie aan het museum. Toch is het een goed middel om kruissubsidiëring tot een minimum te beperken en daarmee de goedkeuring van de steunmaatregel te bevorderen.

De diverse kostenelementen bij Aviodrome werden verdeeld in:

(1) kosten ten behoeve van de cultureel-erfgoedactiviteiten, zoals de bouw van het museum en de tentoonstellingshal en de verhuizing van de vliegtuigen;

(2) overige kosten, zoals de kosten voor de bouw van het restaurant en het filmtheater.

Alle kostenelementen die worden gebruikt door of die toe te wijzen zijn aan beide soorten activiteiten, worden uitgesplitst volgens een vaste ratio per kostenelement. Per kostenelement wordt de verhouding tussen de museale en de commerciële activiteiten toegepast. Zo worden bijvoorbeeld 60% van alle advieskosten voor het project toegerekend aan de museale activiteiten, terwijl de resterende 40% van de advieskosten aan de commerciële activiteiten worden toegerekend.

Bron:

Beschikking van de Europese Commissie - Steunmaatregel N 221/2003 – Nederland – [Aviodrome](#)

Zie ook beschikkingen van de Commissie inzake

Steunmaatregel NN 53/2002 – Duitsland – [Space Park Development GmbH & Co KG](#)

Steunmaatregel NN 136a/2002 – Frankrijk - [Ecomusée d'Alsace](#)

Steunmaatregel N 630/2003 - Italië - [Local Museums - Region of Sardinia](#)